

GİDERLERSE GİTSİNLER

İnsan doğumdan ölüme beslenme, barınma, kişisel hak ve özgürlüklerini kullanarak, sağlıklı yaşama hakkına sahiptir. Bu hak Uluslararası bildirge ve antlaşmalarla güvence altına alınmaya çalışılmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün anayasasının başlangıcında "İrk, din, politik inanç, ekonomik ve sosyal durum ayırımı yapılmaksızın her insanın eşit, mümkün olan en yüksek düzeyde sağlık standardından yararlanması temel insan haklarından biridir." denilmektedir.

Devletler kendi sosyoekonomik olanakları çerçevesinde, belirledikleri politikalarına uygun olarak sağlık örgütlenmeleri kurar ve halkına hizmet sunmaya çalışır.

Ülkemizde Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren maliyeti düşük ve daha etkili olan koruyucu sağlık hizmetine öncelik verilmiştir. Yatırımlar ve insan kaynakları buna göre planlanmış, aşılama, ana çocuk sağlığı ve muayene hizmetlerinin birlikte verildiği, ücretsiz, etkin, verimli, kaliteli, kolay ulaşılabilir bir sistem kurulmaya çalışılmıştır.

Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Sağlık Bakanı olan Dr. Refik Saydam döneminde, 17 Mayıs 1928 yılında, hastalık ve salgınları önlemek için kullanılacak, bütün serum ve aşuları üretecek, Hıfzısıhha Kurumu kurulmuştur. Hıfzısıhha'da üretilen aşı ve serumlar, ülkemizin gereksinimini karşıladığı gibi, 1937 yılında Yunanistan'a, Suriye'ye, Irak'a tetanoz ve difteri serumları ihraç edilmiş, Çin'deki kolera salgını sırasında 1938 yılının Ağustos ayında bir milyon kişiye yetecek kadar kolera aşısı gönderilmiştir.

1961 Anayasasının getirdiği özgürlükler ve sosyal Devlet anlayışı çerçevesinde, Prof Dr. Nusret Fişek önderliğinde "Sağlıkta Sosyalizasyon Yasası" çıkarılmış, koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin birlikte verildiği Sağlık Ocakları temelli sistem kurulmuştur.

Sosyal Devlet anlayışında sağlık ve eğitim ücretsiz olmalıdır. Üzülerek belirtmek isterim ki 1980'li yıllarda dünyaya egemen kılınmaya çalışılan Neoliberal sistem bunun tam tersini söylüyordu. Sağlık da eğitim de alınıp satılmalıdır.

Devletçi politikalardan uzaklaşıp, sosyal devlet anlayışını yok etmek ve Neoliberalizmi ülkemize hakim kılarak, kapitalist dünyanın açık pazarı haline getirmek amacıyla 24 Ocak Kararları alındı. Bu kararlara halkın muhalefetini kırmak için uluslararası sermaye 12 Eylül faşist askeri darbesini planladı. Darbe sonrasında yeni sistemin alt yapısını oluşturacak kanuni düzenlemeler ve uygulamalarla 2002 yılına gelindi.

Dünya Bankasının desteği ile 2003 yılında "Sağlıkta Dönüşüm" adıyla uygulamaya konulan neoliberal sistemle, sağlık kamu hizmeti olmaktan çıkarıldı. Hasta müşteri, hastaneler ticarethane haline geldi. Bir yandan Özel Hastaneler teşvik edilirken, bir yandan da devletin ücretsiz verdiği temel sağlık hizmetleri özelleştirmeye hazırlandı.

Dünya Bankasının Cari Gider Ödeneği altında parasal desteği ile Aile hekimliği sistemine geçildi. Aile Hekimleriyle sözleşme imzalanarak, Sağlık Ocağı olarak kullanılan binalar, Aile Sağlığı Merkezi (ASM) olarak kiraya verildi. Binanın elektrik, su, telefon, internet, tamir, bakım, onarım vb gibi giderlerinin yanında, merkezde çalışan hekim sayısına göre enjeksiyon, pansuman, kan alma ve diğer hizmetler için iki yada üç hemşire, bir temizlik elemanı çalıştırılması zorunlu tutularak, maaş ve özlük haklarının

hekimlerce karşılanması sağlandı. Aslında yapılan birinci basamak sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi idi.

Bu gün yaşanan ekonomik kriz ve beraberinde enflasyon artışı ile hekimlerin giderleri ödeme olanağı kalmamıştır. Türk-İş'in açıkladığı Mayıs ayı rakamlarına göre açlık sınırı 6,017 tl, yoksulluk sınırı 19,602 tl dir. Yeni mezun acilde çalışan bir hekim, açlık sınırına yakın 8-9 bin lira civarında maaş almaktadır. Yöneticiler dışında hekimlerin tamamı yoksulluk sınırının altında ücrete çalışmaktadır.

Elbette ilkokuldan liseye, liseden üniversiteye ömrü kitaplarla geçmiş bu nitelikli insanlar, Ailesine çocuklarına daha iyi bir yaşam sunabilmek için Özel Hastanelere ya da yurt dışına gitmektedirler. Sonuç olarak, Devlet Hastanelerinde uzman hekim, üniversitelerde öğretim üyesi sıkıntısı yaşanmaktadır. Hastalar bir iki ay sonrasına randevu alabilirse kendilerini şanslı hissetmektedirler.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen, sağlık çalışanlarının özlük haklarına yönelik yasal düzenlemenin yapılmayıp " Giderlerse gitsinler, yeni mezunlarla, asistanlarla biz bu işi götürürüz. Gerekirse yurtdışından hekim getiririz " demek; emeğe, yetişmiş insan gücüne, bilgiye, deneyime değer vermemektir.

Bu söylem sorunun çözümüne yönelik bir davranış içinde olunmayacağıın ilanıdır. Ancak yetişmiş, deneyimli bilim insanlarımızın yurtdışına gidişini hızlandırır. Sadece sağlık alanında değil, tüm branşlarda yetenekli, çalışkan gençlerimizin geleceğini kendi ülkesinin dışında görmesine neden olur. Nobel ödüllü Türk asıllı Amerikan vatandaşı Aziz Sançar'la, dünyayı felaketlerden kurtaran Özlem Türeci ve Uğur Şahin gibi Alman vatandaşı bilim insanlarıyla öğrenmeye devam ederiz.

Sergilenen bu olumsuz davranışlar acaba bilinçli mi yapılıyor? Sorunlar bilerek çözülmek istenmiyor mu? Son yirmi yılda her ile bir üniversite sloganyla, açılan Tıp Fakülteleri ve yardımcı sağlık personeli yetiştiren fakülteler, işsiz gençlerin sayısını artırıp, Özel Hastanelere ucuz iş gücü yetiştirmek için mi kuruluyor?

Biz Türk hekimleri hiçbir yere gitmiyoruz. Sular yükseldikçe balıklar karıncaları, sular çekildikçe de karıncalar balıkları yer. Bu süreçte kimin gideceğine, suyun akışı karar verecek.

Dr. Arif Güvenir

ADD, GYK Üyesi